

Вибори в Росії довели, що чогось принципово нового з 2004 року фальсифікаторська думка поки не вигадала.

Проте був один «клаптик» «російського світу» який усе ж, усупереч загальній тенденції, проголосував вільно. Незадовго до російських виборів відбулися президентські вибори в де-факто незалежній від Грузії Південній Осетії.

Кремль чітко вказав на свого кандидата. Перед виборами російський президент Дмитро Медведєв зустрівся з одним з кандидатів Анатолієм Бібіловим. Кампанія Бібілова йшла із гаслами: «Не проголосуєте за нас, Росія припинить допомогу, помрете з голоду, Росія забере війська - чекайте нападу Грузії».

Проте кандидат Кремля програв, набравши близько 40% проти 57% у Алли Джіоевої. Владу звинувачували в тому, що російська допомога (заявлені 1,5 млрд доларів) розкрадається, гуманітарна допомога продається в магазинах, а потерпілі, які залишилися без житла в результаті війни, туляться ледь не в підвалах.

При цьому вибори у республіці, де все населення заледве становить 60 тисяч, а всіх, хто проголосовував, виявилось 27 тисяч, стали напрочуд чистими. Ані спостерігачі, включно з міжнародними, ані самі кандидати упродовж усього голосування не висловлювали жодних претензій. Секрет у тому, що в крихітній республіці по-суті всі всіч знають. Все ж так серйозно, вибори, волевиявлення народу...Самоповага горян наклалася на пафос нещодавньої виграної війни. Крім того, для видачі бюлетенів потрібні були особисті підписи членів комісії від обох кандидатів.

ЦВК справно порахував бюлетені, хоч його голова після бесід у президента втрапила до лікарні.

Вибори в Південній Осетії раптом пропали з усіх російських екранів. А далі в Осетію приїхав чиновник російської президентської адміністрації, і, як заявила кандидат-переможець, їй прямо в очі заявили, що вона «не дотягує до рівня глави держави». Більшість осетинів вважають, що дотягує, а Кремль – ні.

Нащо тоді вибори? Може, для того, щоб випускати пар. А може, просто тому, що без голосування все населення здогадається про те, що воно нічого насправді не значить. А так ще хтось буде сумніватися.

Згодом суддя, що є родичем нинішнього президента ПО Кокойти, прийняв рішення скасувати результати виборів і провести нові вибори навесні, уже після російських

президентських виборів. Очевидно, щоб не зіпсувати загальну картину. Примітно, що суддя ухвалив рішення не допускати переможницю виборів на перевибори.

Поки що влада ПО тримає ситуацію під контролем. Силкові структури зберігають лояльність владі. Опозиція мітингує і мерзне. На підтримку Джиоевої в столиці Південної Осетії зібралось кілька тисяч людей. На 10 грудня опозиція планує громадську інаугурацію Джиоевої, мовляв, коли на площу з'їдеться вся республіка, влада не посміє опиратися.

Тим часом, опозиція стверджує, що в Південну Осетію влада завезла «спецназ» навіть не з російської автономії Північної Осетії, де у Джиоевої є чимало прихильників. По будинку генпрокурора, який теж є родичем президента, вже стріляли з гранатомета. Сторони звинувачують одна одну у провокації.

Якщо придушити осетинів силою, Росія, найімовірніше, втратить лояльність осетин – чи не єдиного північнокавказького народу, який добровільно, без інтервенцій і російських силових структур готовий бути оплотом Росії на Кавказі. Замість оплоту Москва отримає ще одне вогнище напруги. Це буде міні-повторення Угорщини 1956 та Чехословаччини 1968, з невідом якими, може й «максі» наслідками. Хоча, може для когось наступати на граблі – улюблене заняття?

Крім того, навіть якщо влада придушить опозицію, невідомо, як зрештою керувати народом, де всі всіх знають і у всіх є зброя. Тому ситуацію «заговорюють». Переговори тривають, як і арешти прихильників Джиоевої. У них «знайшли» зброю та наркотики. Не знаходили – не знаходили, і раптом знайшли. В одного з її прихильників – особливо велику партію наркотиків, після того, як він в радіоефірі сказав, що осетини можуть почати дивитися на Захід.

Досі не зрозуміло, чому Москва зробила настільки жорстку ставку на одного з кандидатів, і тримала її так довго. Адже 20 років перманентної стрілянини з грузинами призвели до того, що антимосковських сил в Осетії до останнього часу не було. Дехто стверджує, що тут працює чисто суб'єктивний чинник – мовляв, з попереднім президентом ПО окремі російські можновладці провели «дерибан» російської допомоги і тепер не хочуть, щоб вилізла правда. Інші стверджують, що Росія свідомо ставить на дискредитованих керівників, які в принципі не здатні представляти місцеві інтереси, а є тотально залежними від Кремля. В таких умовах ці території стають лише слухняними розмінними монетами, без власних інтересів. Треті стверджують, що чесні вибори і перемога опозиції стали б дурним прикладом для росіян – знаком того, що таке можливе і в «російському світі». Мовляв, гіпертрофована особиста гідність може стати заразною. А зараз в Осетії Росія просто відпрацьовує виборчі технології. Ще інші вважають, що Москва хоче через стовідсотково підконтрольне осетинське керівництво вирішувати завдання, об які не схоче бруднитися сама. Але не виключено, що все значно простіше – у Москві прорахувалися, прийняли неправильне рішення і тепер не хочуть здавати назад, тим більше під тиском крихітної осетинської «вулиці». І тепер Кремль збирається відступити з мінімальною втратою обличчя. Як воно є насправді, напевно, знає лише Кремль.

Проте, виглядає на те, що навіть якщо врешті решт вдасться протиснути свого кандидата, Кремль отримав проблему на цілком порожньому місці.

Причому, це не вперше. У 2004 році аналогічна ситуація трапилася в Абхазії. Протеже Кремля програв, і, зрештою, Кремль визнав його поразку. Можливо, тому що Абхазія втричі більша за населенням. Нещодавно на виборах в Абхазії знову переміг політик, який швидше представляє інтереси абхазів, ніж Кремля. Попри всі обіцянки він досі так і не ухвалив рішення про дозвіл продажу нерухомості іноземцям (росіянам). Для абхазів це означало б швидку «абorigенізацію» з усіма відповідними наслідками.

Для України Південна Осетія – цікава, але теорія. Натомість, показова ситуація складається в сусідньому Придністров'ї. Москва напередодні президентських виборів, що мають відбутися 11 грудня ц. р., «побила» горшки з багатолітнім президентом ПМР Ігорем Смірновим і зробила ставку на спікера парламенту Анатолія Камінського. Голова Кремлівської адміністрації назвав двадцятирічне керівництво Смирнова в республіці «великою помилкою». Проти сина Смірнова в Росії порушили кримінальну справу, зайшла мова про обмеження експорту придністровських кон'яків до Росії. За адресами Смірнова в Москві та Підмосков'ї пройшли обшуки.

Крім того, Москва вустами своїх чиновників «вдарила» по іншому кандидатові – экс-спікерові Євгену Шевчуку. Йому інкримінували надсилання якогось листа партії «Єдина Росія», через який, мовляв, Росія припинила виплати доплат придністровським пенсіонерам. Шевчук божиться, що ніякого листа не надсилав. Одного разу схожа ситуація спіткала Новгород – московському князеві якось «почулося» від новгородських послів, що вони буцімто назвали його своїм володарем. І послы, і новгородці, і влада Новгороду божилися, що нічого такого зроду не було, і слова такого не знають, але Москва (з криком «Ізменщкі!») ліквідувала Новгородську республіку.

За деякими даними Смірнов, Шевчук і Камінський мають приблизно однакові шанси вийти у другий тур виборів. З трьох основних кандидатів два по паспорту етнічні українці, щоправда, Камінський народжений в Росії.

Схоже, Москва вважає, що Смірнову, затиснутому санкціями ЄС і Молдови, особливо нікуди пручатися. Між тим, президент ПМР заявив, що історично Придністров'ї є територією України. При цьому, на його думку, бажання бути з України "нікуди не поділося" у населення ПМР.

Навіщо Москва взялася боротися з суперлояльним щодо неї Смірновим? Швидше за все через те, що за 20 років він вріс у місцевий ґрунт, в тому числі економічний, і переріс статус слухняної маріонетки. Тож треба знайти нову.

Придністров'я навіть близько не демократія. Проте в будь-якому випадку вибори в Придністров'ї чи не вперше йдуть в реальній політичній боротьбі. Як і нинішня Південна Осетія з її «сніговою революцією», це зовсім не схоже на «російський світ».

Олександр Палій, [«ForUm»](#)

